

Tempus Fugit (čas běží aneb chodili jsme na Křídlovickou)

„Nic není jako dřív, nic není jak bejvávalo...“ – s těmito slokami skupiny Chinaski na rtech jsem se jako žák IX.D přesně před devíti lety loučil s povinnou školní docházkou. Slova, která jsme tehdy se spolužáky nazpívali dokonce v hudebním studiu na vzpomínkové CD, ale pravého významu nabývají až teď. Kapela, jež baladu složila, už neexistuje a většina z téměř třiceti rozdivočelých žáků matematické třídy dokončuje vysokou školu, pracuje, někteří zakládají své rodiny. Ačkoliv každý z nás hodnotí svoje angažmá v téměř sto let staré, přesto pořád nádherné funkcionalistické budově na rohu Křídlovické a Nádvorní ulice jinak, ovlivnila životy nás všech. A můj příběh spojený s chodbami a učebnami uvnitř ukazuje po téměř jedné dekádě až neuvěřitelné drobné paralely do mého současného života. Následující vzpomínku bych chtěl Křídlovické věnovat k letošním oslavám 90 let od jejího založení.

Háček nad S

Nikdy jsem nestudoval, jak přesně funguje lidská paměť. V té mé příliš vzpomínek z předškolního období nezůstalo. Paní učitelku Františku Hofírkovou s červeným srdcem z krabicového papíru, kterému dominovalo tuší napsané spojení I.B ale jen tak nikdo nevymaže. Snad jsem na rozdíl ode všech kolem ani neplakal, když nás 1. září 2000 před vchodem do budovy prvního stupně svolávala poprvé do školních lavic. Hlavní bílé dveře jsem potom před osmou ráno otevíral následujících pět let a na další čtyřletku jsem se přesunul jen za roh. Dodnes si někdy říkám, že nepovedené přijímací zkoušky z V. třídy na osmileté gymnázium byly zásahem z hůry. Jinak si totiž neumím vysvětlit, proč bych se samými jedničkami, matematickou průpravou od paní zástupkyně Hajské nebo hudebním sluchem od pana učitele Holíka na gymnázium na Vídeňské neprošel. Asi tomu tak chtěl osud, abych nakonec jako velký šesťák usedl ve výběrové třídě na druhém stupni.

Zpět ale ještě v několika větách k prvním ročníkům před tabulí. Ačkoliv věřím, že se v té době formovala řada mých dětských postojů a vlastností, vzpomínky jsou spíš matné. Přesto několik příkladů za všechny. Začněme třídní pospolitostí, kterou jsme budovali společnými svačinami v kroužku na koberci uprostřed třídy, jež si každý servíroval na svém vlastním kufríku s výtvarnými potřebami. Z této dětské obdoby britského čaje o páté nebyl vyloučen nikdo. Dokonce ani ten, jehož rodiče ráno ve spěchu do práce nestihli housku výjimečně namazat. V takovém případě přišlo na řadu královské dělení.

Tato pospolitost ale mnohdy končila za hradbami (rozumějte prahem) naší třídy. Ty bídáky z céčka totiž přece nenecháme, aby chodili oblbovat naše děvčata. Přirozené a zdravé vymezování teritorií často vrcholilo v tělocvičně nebo na hřišti při fotbalových kláních, jindy se ale výměny názorů řešily přímo na cestě ze třídy na záchod a zpět. Vždy ve smyslu fair play a nikdy s vážnými následky. Na závěr ještě vzpomínka na dnes tolik vzývané praktické vzdělání, toho času předmět nesoucí název „Pracovní činnosti“. Trojka v žákovské knížce za vyšívání mě straší ve snech dodnes, ale pochopte, že ten háček nad S, který je součástí mých iniciál, jsem prostě jehlou do hrubé látky nebyl schopný dokončit.

I tahle lekce mě ale v životě jen posílila, stejně jako nevinné rvačky za hranicemi území naší třídy a poznávání solidarity, gest pomoci či společné budování jakéhosi občanského prostoru při dopoledních svačinách ve druhé třídě. A ačkoliv jsem někdy domů přišel třeba s roztrhnutou košilí či nedej bože krvavým šrámem, nebylo nutné, aby se kvůli důkladnému vyšetření na popud mých rodičů svolávala rada školy. A jsem jim za to dodnes vděčný.

Mona Lisa

Stopa v mé paměti věnovaná kratšímu, ale o to intenzivnějšímu studiu na druhém stupni je podstatně živější. Když si teď ve druhém ročníku magisterského studia žurnalistiky na Fakultě sociálních studií Masarykovy univerzity uvědomím, že jsem strávil čtyři roky ve třídě s rozšířenou výukou matematiky, přírodních předmětů a informatiky, zní to jako špatný vtip. Právě akcentované předměty totiž byly jediné, ze kterých jsem na Křídlovické a později i na Gymnáziu Matyáše Lercha sbíral dvojky, trojky a někdy i hůř. A když jsem se od nich chtěl během vysokoškolské etapy nadobro distancovat, vybral jsem si v mládenecké euforii jako druhý obor hospodářskou politiku na ekonomicko-správní fakultě. Věřte, že na první hodině mikroekonomie jsem s láskou vzpomínal na začátky algebry s paní učitelkou Trnkovou.

Tato žena se zbytkem pedagogického sboru ostatně udělala následující čtyři roky života mého i mých nových spolužáků ze všech koutů Brna nezapomenutelnými. Škola hrou, ale jen do určité meze. Fungující systém motivace, řada vzdělávacích programů mimo školu a konečně naše matematická soustředění a školní výlety. Věřili byste tomu, že se dají logické znalosti osmáků rozvíjet třeba v hájence pod vrcholky Bílých Karpat? Dají, a to například konstrukcí papírových draků, kteří přece také mají geometrické náležitosti a nejdou dělat jen tak od ruky. Když k tomu přidáte zeměpisnou orientaci přímo v terénu, smíšené sportovní turnaje místo tělocviku nebo večerní hodinu hudební výchovy u táboráku, těžko hledat pro děti atraktivnější způsob výuky. Ne, nepropaguji tady kontroverzní lesní školky, jen rekapituluji, co si z Křídlovické odnáším ve svých vzpomínkách. A že toho bylo.

Tak třeba dějepis a pan doktor Valla. I když to v prvních minutách hodiny vypadalo, že se vyspal do růžova, náhlý přísný výkřik „Mona Lisa“ dával znát, že jsme to v našich pracovních skupinách (zvaných PRSK 1 – 6) s pošuškáváním přehnali. Učebna dějepisu, kde díky šprtecu (obdobě stolního hokeje) o přestávkách panovala bouřlivá atmosféra, se během výkladu o mistru Janu Husovi v hodinách změnila v tichou Betlémskou kapli s respektem vzhlížející ke svému mentorovi. Ticho občas přerušil jen zvonek u řečnického pultu vedle katedry, když jsme opakovali pomocí jedné z nejpobláznějších vědomostních soutěží v České republice. Ano, každý z nás si mohl vyzkoušet, jaké je být legendárním Alešem Zbořilem, a vyvolávat bojující spolužáky jako v AZ kvízu. A jen málokterý Aleš Zbořil z našich řad se při otázce skrývající se pod písmenem B ptal na něco jiného než „slitinu mědi a cínu“. Přestože mám na hodiny dějepisu přísného pana učitele Vally vzpomínek přehřel, dovolím si na závěr jednu osobní. Vzpomínku na jeho slzy. Jako patnáctiletý kluk jsem ho totiž požádal o kontrolu řeči, kterou jsem připravil pro předávání vysvědčení na radnici na konci deváté třídy. Kupodivu ho tehdy nedojala moje tristní úroveň češtiny, ale to, že odcházíme. A byla by škoda zapomínat na pouto, jež se někdy mezi učiteli a jejich svěřenci během pár let vytvoří.

Jen o patro výš se do nás mnohdy marně pokoušela vždy dobře naladěná paní učitelka Pospíšilová vtouct vzorec pentanu tri-aqua draselného. Ten si bohužel nepamatuju. Zato věta „Matouši, schovej tu verzatilku“, kterou častovala našeho spolužáka Matouše Rathouzského, když zrovna hledal cíl, kam namířit papírovou kuličku ve skleněné flusače, je pro mě nezapomenutelná. A když náhodou byl o přestávkách v lavicích pod chemickými tabulkami prvků na stěnách nezvyklý rej, objevil se ve dveřích on. V bílém plášti oblečeném na vyžehlené košili, vždy s upravenými vousy. A bylo ticho. Pan ředitel Polák byl totiž autorita. Ve frontě na oběd bylo vždycky zle, ne ale když procházel kolem on. A dodnes mě mrzí, že jsem neměl to štěstí, aby mě z fyziky učil alespoň rok. Během celých devíti let na Křídlovické jsem ho tak tiše a s úctou vnímal jako neomylného lodivoda, který pevně drží kormidlo, a vede nás všechny vstříc zářným obzorům.

Na závěr kolekce vybraných vzpomínek mi dovoluť poslední a pro mě stěžejní. Vzpomínku na vůni dřevěných parket mísící se s oděrem z klučičích šaten. Vzpomínku na tvrdé mantinely, na dřevěné desky či na fotbalová klání zahalená do prachu školního hřiště. Hodiny tělocviku jsem prostě hltal stejně jako slova našich trenérů a zároveň kamarádů pánů učitelů Kottka a Švanigy. Věřte, že jsem se i v zimě těšil, až po šesté zazvoní budík a já budu ještě noční Náplavkou pelášit na ranní basketbalový trénink školního týmu. Pravda, že naše dresy vypadaly jako ty východoněmeckých reprezentantů z 80. let minulého století, nicméně třeba turnaj Europoint (který byl mimochodem konaný u příležitosti tehdy už několikatého pokusu o přesun či rekonstrukci hlavního nádraží) jsme v nich s přehledem vyhráli. Nebyla to ale jen košíková, ale fotbal, florbal, dokonce i baseball, atletika v parku na Zahradnické, to všechno pro mě bylo důležitou průpravou na pokračující basketbalovou kariéru, ba i na následující kariéru trenéra mládeže. Takže třído, pozor! Dnešní hodině nazdar, ZDAR!

Drobné paralely

Po vlnách vzpomínek, které mě zaplavily, když jsem tempus fugit začal psát, se konečně dostávám k tomu nejdůležitějšímu. A sice tomu, jak vlastně moje roky spojené s Křídlovickou ovlivňují můj život dnes, v necelých 24 letech.

První paralela je velmi jednoduchá. Devět let mi totiž cesta do školy trvala přesně tři minuty. Z okna máminy a tátovy ložnice jsem měl kdykoliv perfektní přehled o tom, co se děje u nás na hřišti, a taky jsem si od pohledu do lavic ani o víkendu neodpočinul. Posledních pět let sice bydlím v Černých Polích, nicméně od ledna budu svoje nástupce z bývalého bytu mé babičky na Poříčí sledovat znovu. A tak jak jsem v šesti letech poprvé vyrazil s aktovkou z našeho domu sám, teď se na místo startu také sám vrátím a budu se starat o vlastní bydlení. Jako starý dobrý soused Křídlovické.

Druhá paralela je ještě zajímavější a přímočařejší. Vztahuje se k výstupním projektům, které dodnes považuji za ohromně prospěšný a v pozitivním smyslu slova extravagantní způsob ukončení devítileté docházky. Však ho od nás také třeba konkurenční pedagogové z Masárové chodili opisovat. Náš projekt, jenž jsem „uplácá“ s Tomášem Coufalem, se věnoval zpracování audiovizuálního díla. A vlastně za něj vděčíme panu učiteli Stiborovi. Ten nám totiž beze strachu od šesté třídy na všech školních výletech půjčoval svou digitální kameru (psal se řekněme rok 2007), se kterou jsme natáčeli, co nás napadlo, a materiál potom na jeho notebooku po odpoledních v kabinetu stříhali. Nakonec jsme naše teoretické studium kamer a stříhových programů vyšperkovali vzpomínkovým videem „Dětská léta“. Ačkoliv se v něm za sebou střídá jeden nepovedenější záběr než druhý, myslím, že i dnes na něj většina zúčastněných kouká se slzami v očích, jako tomu bylo poprvé při naší prezentaci. A teď konečně ta paralela do současnosti. Před dvěma lety jsem odevzdal bakalářskou práci s názvem „Dokumentární film: Výpad do Ria“, který jsem natočil o kamarádu Alexanderu Choupenitchovi, jenž Česko reprezentoval na olympiádě ve sportovním šermu. Záběry sice už nebyly tolik roztřesené a teoretická část tak útlá, základ tématu ale zůstal i po sedmi letech stejný. A co víc, jednou jsme s Tomem postříhali dokonce i záznam fotbalového zápasu, který jsme sehráli na jednom z matematických soustředění. Komentář po vzoru Míry Bosáka jsme potom doplnili na mikrofon. A jako kdybych už tehdy tušil, dnes mám s kolegy z ČT sport velmi dobré vztahy a přemýšlím o tom, že si to, co jsem trénoval v kabinetu informatiky, jednou vyzkouším naživo.

Třetí paralela patří ženám. Teda hlavně jedné. Marušce Veselé. Každý přece má svoji famme fatale dětských let. Já měl jasno od první třídy, kdy jsem si broukal „jdu cestou necestou, za svou bílou nevěstou“ a plazil se u toho pod lavicemi, abych mohl políbit její voňavý svetr. Ta touha mě střídavě opouštěla a znovu nacházela celých devět let. Poprvé jsme spolu chodili v sedmé třídě, podruhé v deváté, kdy nás paní učitelka dokonce s přivřením všech očí na vodě nechala spát v jednom stanu. No, odnesl jsem si z toho akorát fialový cucflek na krku a doma jsem se snažil to zamést pod koberec

s tím, že mě Korba, jak jsme říkali Filipu Tomanovi, na jezu v Českém Krumlově přetáhl pádlem přes hlavu. Ale zpět k té paralele. Marušku jsem od konce deváté třídy až na krátké výjimky pár let téměř neviděl. Až jsme si spolu stejně jako v I.B sedli do lavice v prváku na studiu žurnalistiky. A tím příběh nekončí. Posuňte pásku o tři roky dopředu, představte si primátora Brna Petra Vokřála, hovořícího o projektu Janáčkova kulturního centra ve Veselé ulici a před jeho ústy mikrofony České televize a Českého rozhlasu. Ten první držím já, druhý ona. Ne, to není sen, ale realita roku 2016. Ačkoliv Marušku novinářská kariéra zavedla současně až do Prahy, bylo by až podivné, kdyby tato paralela ještě někdy světlo světa nespátřila...

Tak a teď už svižněji. Díky daltonu prostě vím, jak si v životě organizovat čas. Angažmá i předsednictví v žákovské radě mi zase pomohlo pochopit, jak funguje demokracie. Na naše ranní schůze a žluté šátky vzpomínám pokaždé, když jdu na Křídlovickou volit ať už prezidenta, poslance, senátory či komunální politiky (pořád mám totiž na Poříčí trvalé bydliště). Adopce afrického chlapce Edwina mi ukázala, že ne všude se mají tak dobře, jako my v České republice. A díky pravidelným sběrům by mě dnes nenapadlo hodit staré noviny a pomerančovou kůru do jednoho pytle.

Tu nejpříjemnější paralelu jsem si ale užil nedávno. Do svojí alma mater jsem se totiž vrátil jako redaktor televizního zpravodajství udělat reportáž o tom, jak je Křídlovická v kurzu. Jak paní učitelka Vokrojová učí děti nejen logice na tabletech a školí ostatní kolegy z regionu, kteří se jen ztuha vzdávají křídly a zelené tabule. My na Křídláku jsme byli vždycky o krok napřed. Ale ten přechod pro chodce před prvním stupněm, pokud vím, pořád chybí. Ostatně o tom, jak chtějí Brněnské komunikace ranní dopravní frmol řešit, jsem už taky pro Události v regionech točil. Prý tam budou cedule Kiss and Ride. Do té doby ale posílám jen kiss na svoji základku.

Včera i dneska, stále ta samá píseň

Když už jsem si na začátek své úvahy vypůjčil motiv od známé písničky skupiny Chinaski, dovolte mi s ním i skončit. Ačkoliv zanedlouho se svými bývalými spolužáky oslavím deset let od posledního vysvědčení ze základní školy, mnoho vzorců chování, dovedností a schopností si s sebou někteří nevědomky neseme právě odtamtud. A když jsme v osmé třídě čekali na chodbě, až učitelé vyvěsí archy na daltonskou výuku, abychom nepropásli možnost zapsat se do hodiny zeměpisu, dnes sedíme v pět hodin odpoledne u počítače, aby nás univerzitní systém v prvních sekundách po otevření registrace pustil do kapacitně omezených seminářů. Tehdy jsme díky Viktoru Hřebačkovi organizovali první vánoční jarmark, který je dnes na Křídlovické tradicí, dnes organizujeme vlastní životy. Výstupní projekty se proměnily v diplomové práce. A já tím chci jen poděkovat všem učitelům, již na nás nehřešili. Zastávají jedno z nejodpovědnějších povolání a já jsem šťastný, že na ně vzpomínám rád s husí kůží na těle.

Křídláku, všechno nejlepší k těm devadesátinám, ať se ti daří i v další dekádě a doufám, že sté jubileum oslavíme venkovním festivalem třeba i s účastí Chinaski revival a za zvuků jejich Drobné paralely...

Ondra Šimeček I.B – 9.D
2000 – 2009